

We zullen het nog warm krijgen !

Moeder natuur heeft een ingenieus systeem om ons het leven op aarde zo aangenaam mogelijk te maken. Op 15 tot 50 km boven het aardoppervlak hangt er een sluier van gassen (o.a. ozon, koolzuur e.d.) die de kortegolfstralen van de zon doorlaat en de langegolfstralen die door de aarde weerkaatst worden tegenhoudt. Op die manier wordt ons klimaat mede geregeld en genieten we van een weldoend serre-effect.

Nu heeft Homo Sapiens het klaargespeeld om dit systeem serieus naar de knoppen te helpen. Als ecologen waren we van dit opperwezen al één en ander gewend, maar nu loopt het toch de spuigaten uit.

In de volgende regels willen we u, beste lezer, bewust maken van de gruwelijke ernst van dit probleem. De technisch-wetenschappelijke informatie hebben we daarbij zoveel mogelijk achterwege gelaten, omdat dit artikel u zo al zwaar genoeg op de maag zal liggen.

Het probleem zit hem (alweer) in al de rotzooi die onze industriële wereld dagelijks uitspuwt. De scheikundige samenstelling van de beschermende laag in de stratosfeer wordt hierdoor namelijk gewijzigd !

Tot de gevaarlijkste substanties behoren o.a. :

- stikstofoxydes (via kunstmesten of verbranding van kerosine)
- gechloreerde koolwaterstoffen die gebruikt worden als drijfgas in spuitbussen of als koelmiddel in koelkasten of air-conditioning.
- bromium bevattende gaspartikels, b.v. in brandblussers.
- fossiele brandstoffen.
- ook de verbranding van de tropische regenwouden speelt hierbij een belangrijke rol omdat daardoor gigantische hoeveelheden koolzuur en methaan vrijkomen, maar ook omdat de biomassa van die regenwouden dienst deed als een soort luchtfilter.

Het rechtstreeks gevolg is dat de ozonlaag met een verontrustende snelheid wordt afgebroken. Elk jaar, telkens in de antarctische lente, wordt er boven de Zuidpool een reusachtig gat in de ozonlaag zichtbaar. Die opening wordt elk jaar groter en heeft thans al een omvang bereikt gelijk aan die van het Noordamerikaanse continent.

De onrechtstreekse gevolgen zijn echter nauwelijks te voorspellen. Aangezien de verdunde ozonlaag meer zonlicht doorlaat, zal de aarde sterker verwarmd worden. Wetenschapslui hebben berekend dat de temperatuur in de nabijheid van de aarde de volgende 50 jaar met 2 tot 4°C zou stijgen. In de hele geschiedenis van het klimaat is zo'n bruske stijging nog nooit eerder voorgekomen. De poolkappen zullen smelten en de zeespiegel zal stijgen. Van Oostende b.v. wordt er niet meer gesproken, maar we gaan "naar zee" in Diest of Geel. Misschien vindt u dit nog een prettig gevolg, maar ook volgende hypothese is mogelijk : vermits de poolzeeën warmer worden (de temperatuur aan de polen zal veel sterker stijgen dan die aan de evenaar) zal het systeem van de zeestromingen veranderen.

Die stromingen bepalen echter mee het plaatselijk klimaat. Ook de windrichtingen zouden kunnen veranderen, zodat het neerslagpatroon door mekaar gegooid wordt. Noord-Afrika wordt misschien vruchtbaar, Noord-Amerika dor en Europa wordt door regens overspoeld. Een straatje zonder einde ! Verder is het zo dat één procent minder ozon betekent dat 2 % meer ultraviolet licht de aarde bereikt. Op sommige plaatsen bedraagt het verlies aan ozon nu al 5 tot 8 % ! Zelfs een bleek oktoberzonnetje kan in de toekomst het aantal gevallen van huidkanker gevoelig doen toenemen.

Nu is het inderdaag zo dat bovenstaande voorbeelden gebaseerd zijn op veronderstellingen. De toekomst exact voorspellen is ook hier niet mogelijk. Maar zelfs indien de fantasie erger is dan de werkelijkheid blijft datgene wat wetenschappers vaststelden verre van opwekkend. Luister maar :

- John H. Chafee, voorzitter van de milieucommissie van de Amerikaanse senaat zei na het lezen van een onderzoeksrapport : "De mogelijkheid is zeer reëel dat de mens uit onwetendheid of uit onverschilligheid voor eens en voor altijd het vermogen van de atmosfeer om leven in stand te houden in gevaar brengt."
- De Woldwatch Institute in Washington stelt dat ons klimaat in de volgende 50 jaar vermoedelijk meer veranderingen zal ondergaan dan in het hele tijdperk sinds het ontstaan van de landbouw.
- Anton Maguire van het World Resource Institute in Washington zegt onomwonden : "Voor het begin van de volgende eeuw krijgen we de grootste klimaat- en temperatuurwijziging sinds de mens op deze planeet verscheen."
- De extreme droogteperiode in het zuiden van de Verenigde Staten, de zwaarste sinds de jaren dertig, is de vierde binnen een tijdsspanne van zeven jaar.
- Even verhelderend als verontrustend is het volgende verhaal.
In 1974 toonden de Amerikaanse chemici van de universiteit van California, S. Rowland en M. Molina, aan dat de chloorfluormethanen (gekend onder de handelsnaam Freon) de ozonlaag bedreigen. De grootste fabrikant in Amerika, Du Pont, liet toen weten dat "ondanks de kostbare analyses, een achteruitgang van de ozonlaag nog nooit werd aangetoond". Nu, 12 jaar later, spreekt het concern zich uit voor een internationale actie om de productie van gassen die de ozonlaag aantasten te beperken...

In de kantlijn willen we hierbij aanstippen dat de gewoonte van de chemische industrie om voortdurend te goochelen met motieven als tewerkstelling en economische haalbaarheid toch wel getuigt van kortzichtigheid. Een faktor die namelijk nooit werd ingecalculeerd is de prijs die het milieu betaalt. De gigantische sommen die reeds werden besteed aan onderzoek naar de problemen i.v.m. de ozonlaag, de miljarden die zullen nodig zijn voor de behandeling van kankerpatiënten, de onschatbare kosten van mogelijke ontwaterings- en bevoeiingsprojecten, werden nooit meegeteld als er een rentabiliteitsstudie van b.v. freon werd gemaakt.

Het is de hoogste tijd dat de industrie haar instelling gaat wijzigen. Hopelijk zullen ook de beleids mensen de moed hebben om een planning uit te dokteren waarbij de milieukost als een volwaardige faktor wordt aanzien. Preventief investeren kost immers veel minder dan gebroken potten lijmen.

Anderzijds zou het van eenzijdigheid getuigen als we enkel de producenten zouden verantwoordelijk stellen voor de huidige problemen. Zelf gebruiken we immers regelmatig produkten die de ozonlaag schade toebrengen (denken we maar aan het gebruik van stookolie of haarspray). (Er is momenteel haarspray op de markt zonder drijfgas n.v.d.r.) Om de politici en producenten tot een mentaliteitswijziging te dwingen zullen we dus ons eigen consumptiegedrag moeten wijzigen. Als u dit moeilijk vindt, bedenk dan even dat het voor onze kinderen en kleinkinderen ook niet prettig zal zijn om in een broeikas te leven. Aan het zelfregulerend vermogen van de natuur zijn er immers grenzen.

Ik vind dat die grens hier angstwekkend dichtbij is gekomen.

Literatuur :

De Muer, D. : "Wordt de atmosferische ozon bedreigd ?" in Leefmilieu 2 de jg, nr. 3, p. 71 - 81.

Prof. Den Tandt, J.B. : "Manipulatie van de lichtkleurstraling in de atmosfeer" in Milieurama 5de jg., nr. 3, p. 10 - 14.

De Standaard van 30/10/'86 p. 15 : "Fabrikant drijfgassen bezorgd over ozonlaag".

Delannoy Daan e.a. : "Katastrofe op komst" in Humo nr. 2405 van 09/10/'86, p. 50 - 61.

Patrick Heyligen

vergeten ?

Vergeeten uw lidgeld te betalen ? Het kan nog hoor ! Indien er een overschrijvingsformulier in dit boekje zit komt uw naam nog niet voor op onze ledenlijst van 1987. (ledenlijst van 25 maart)

Het lidgeld bedraagt nog steeds 200 fr. Hiervoor is elk gezinslid aangesloten en kan in aanmerking komen voor de prijsverlagingen bij reizen, boeken enz... Een steunbijdrage is vrij. U geeft wat u vindt dat de werking voor een goed leefmilieu u waard is.

Voor 550 fr. bent u tevens lid van de Belgische Natuur- en Vogelreservaten en ontvangt u de mooie 2-maandelijkse uitgave van **NATUURreservaten**.

Alle leden die hun lidgeld reeds vernieuwden danken wij van harte voor hun steun en vertrouwen.